

PRISMES

CAMISERIA, CORBATE-
RIA I ARTICLES DE PUNT

Jaume Sans

Boqueria, 32 - BARCELONA - Telef. 16036

:: ESPECIALITAT EN LES CAMISES A MIDA ::

PAPERS :: PLAQUES :: PEL·LICOLES

Els millors productes fotogràfics per aficionats.

INDUSTRIA FOTOQUÍMICA NACIONAL S. A.

Biblioteca Nacional
COMPRA

Els perfums de
"MYRURCIA"
son lefluvi d'un
pomell de
jovene

la revista **PRISMES**

la trobareu a les
següents llibreries:

Llibreria Catalonia
Plaça Catalunya, 17

Segimon Rovira
Rambla Catalunya, 62

Llibreria Darné
Santa Anna, 21

Llibreria Verdaguer
Rambla del Centre, 5

Sala Parés
Petritxol, 3 i 5

Llibreria Bosch
Ronda Universitat, 5

BRONZES D'ART
FERRETERIA I METALLS PER A OBRES
LÀMPARES
INSTAL·LACIONS AIGUA I GAS

BIOSCA & BOTEY, S. L.

VENDES:
RAMBLA CATALUNYA, 129
TELEFON 73536

TALLERS:
ROGER DE FLOR, 189
TELEFON 50204

DISPONIBLE

Adquiriu
resistència
física
mitjansant el
FLUIDKALCIUM

OLIVER RODES

ES EL GRAN AUXILIAR DE LA JOVENTUT EN L'EDAT DEL SEU DESENROTLLLO
DEMANI'S EN FARMACIES I CENTRES D'ESPECIFICS

ENVASOS PATENTATS, DE CARTO
IMPERMEABILITZAT

CILINDRICS I CONICS PER A MEL, CAFÉ,
MELMELADES, GELATS, ESPECIES, NEULES
I TOTA MENA DE PRODUCTES
HIGROSCOPICS O GREIXOSOS

SON UN 25% MES ECONOMICS QUE ELS DE LLAUNA

LLIBRERIA DARNÉ

santa anna, 21 - barcelona - telèfon 12654

IMPORTANTS REBAIXES DE PREUS EN ELS EQUIPS

MECCANO

Equip Meccano n.º 000	7'50 Ptes.	Equips accessoris Meccano 00 A	3' - Ptes.
» » » 00	10'50 »	» » » 0 A	14' - »
» » » 0	13'50 »	» » » 1 A	15' - »
» » » 1	26' - »	» » » 2 A	29' - »
» » » 2	41' - »	» » » 3 A	60' - »
» » » 3	70' - »	» » » 4 A	35' - »
» » » 4	130' - »	» » » 5 A	155' - »
» » » 5 (cartró)	165' - »		
» » » 6 (cartró)	320' - »		

FABRICA de JOIERIA I PLATERIA
ELL D' A. ORIO
FUNDADA EN 1854 C. CIUTAT, 7 PRAL.

PRISMES

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: AV. 14 D'ABRIL, 468 — SUBSCRIPCIÓ: ANY 6 PESSETES
Número solt: 0'75

ANY I

AGOST 1931

NÚM. 8

SUMARI: *Veles al vent: La voluntat d'un poble*, El Timoner. — *Arquitectura Borbònica*, Alexandre Cirici (il·lustracions del mateix). — *La Masia*, Carme Aymerich — *El bon parlar*, Maria A. Pascual. — *Atletisme*, Jordi Elias. — *La Poesia Egípcia*, Maria Cirici. — *Els estiuejants*, Txecov (Trad. del rus). — *Notes d'un viatge a Grècia* (acabament) R. Serrahima. — *Refranys*, S. Carner.

Un mosaic que R. Serrahima cita en el seu article sobre Grècia, de la volta principal d'un temple de Dafnis.

LA VOLUNTAT D'UN POBLE

Estiu, mesos de juliol i agost, mesos de xafagor, mesos de vacances, mesos d'anar a reposar sota les rouredes o vora el cant de les ones. Les ciutats queden adormides, ensopides. Hom es dóna compte que hi manca aquella certa vibració, aquell cert moriment que li dóna vida.

No obstant, en aquest any de gràcia, l'entrada al temps de la somnolència haurà vingut marcada amb una convulsió de vida que farem bé de no oblidar mai més. En mig la quietud de les ciutats o del dolç reposar entorn de les platges i masies hi havia un cert neguit que incitava al moviment.

Com el zúm-zúm persistent d'un insecte que us persegueix, hi havia un clam, hi havia uns mots, que hom els trobava allà on girava els ulls o les orelles: «Voteu l'Estatut». Passaren, com un llampec, per l'ampla carretera, els grans autocars diumengers curulls d'entusiasme, i malgrat que la vostra il·lusió s'hagués envolat móns enllà de les coses de cada dia, els grans cartells recordadors del deure de ciutadania, us acostaven de nou a les realitats d'un poble que es commovia en l'espera d'un moment històric, d'un moment definidor de voluntats i demostrador derida plena.

La voluntat del poble. Heus-aquí uns mots que a casa nostra semblaven nous. Estàvem tan lligats, tan riciats a veure que damunt les nostres espatlles, dictava sempre ets nostres destins una voluntat agena a les nostres aspiracions, que el sol fet de sentir demanada la nostra vera voluntat ens semblava un somni. Obrint bé els ulls hem arribat a donar-nos compte que certament vivíem uns temps nous. Temps de llibertat, temps de respecte, temps de voluntat.

Tot el poble, gairebé, s'ha aixecat a fer sentir la seva voluntat. Qui podrà, doncs, negar-li aquelles llibertats que reclama? Amb quin dret se li podria tòrcer aquest camí que es vol traçar? L'escamoteig d'un qualsevol dels privilegis que el clam de poble reclama com a necessari per a la seva vida pròpia, fóra encara un dogal al seu coll.

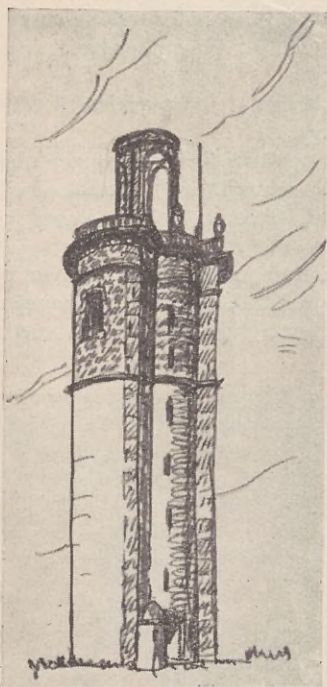
Un país que durant tants anys ha estat generós donant el seus diners, els fruits dels seus treballs, a la terra central, mancada de tot, té dret, si la democràcia és un fet, a que la seva veu sigui respectada, i el seu somni de llibertat es converteixi en realitat.

Catalunya serà lliure, perquè vol ésser-ho.

EL TIMONER.

BARCELONA
VELLA

ARQUITECTURA
BORBÒNICA

*L'enderrocada guaita de la
Ciutadella, majestuosa,
elegant, quelcom sinistra*

Quan caigué Barcelona vençuda pel pes de les armes dels exèrcits espanyols i francesos del primer borbó espanyol, la ciutat fou esclavitzada per la força despòtica que Felip V exercia sobre seu com a càstig de la seva resistència heroica.

I una de les primeres coses que se li acudiren per a insultar la ciutat va ésser obligar a tots els seus obrers a treballar en una fortalesa que vetllés constantment contra la ciutat, en una fortalesa que abrigués un exèrcit enorme, enemic, a punt de caure amb fúria sobre els «súbdits» indefensos de Barcelona.

Abans que tot, per allotjar la colossal fortalesa féu enderrocar el barri de la Ribera, el barri més populós de Barcelona, barri senzill i alegre que s'estenia més enllà del Born, pel lloc on ara hi ha el Parc.

Foren expulsats de llurs cases els obrers i els mariners, i foren obligats a treballar en la construcció del seu propi flagell, rebent per paga unes poques monedes, gairebé sempre falses. I a còpia de suors i de sofriments d'aquelles generacions malhumorades, el despotisme borbònic aixecà al costat de la ciutat una ciutadella descomunal, una de les més grans i ben fortificades d'Europa.

Era constituïda d'una sèrie de terraplens i muralles, fosses i trampes escampades en una gran extensió, que voltaven un conjunt d'edificacions luxoses, i de casernes com un veritable poble. Les seves casernes allotjaven vult mil soldats, i en cas de guerra podien allot-

jar-ne molts més. Tant les fortificacions com els edificis que circumdaven foren bastits baix la direcció dels homes més entesos de la seva època; les fortificacions eren semblants — molt més extenses, però — a les del Castell de Montjuïc; els edificis eren d'un gust molt depurat, d'aquell estil borbònic tan característic.

L'edifici ocupat actualment pels bombers, és una mostra típica de l'estil amb el qual fou projectat aquell imponent conjunt d'edificis: estructura neoclàssica, mansarda, proporcions exquisides, faixes verticals, coronises de pedra picada, panys de paret estucats i pintats de roig a la francesa.

Aquí les teulades de picarra foren substituïdes per teules de colors fent dibuixos.

El plànol del conjunt era traçat amb una simetria militar, i els edificis que s'hi arrencaven eren coberts d'una elegant monotonia de bèl·lica parada. Els únics que s'allunyaven de la monotonia eren l'església, edifici d'unes proporcions admirables que encara existeix tot esperant d'ésser convertit en la promesa tomba de catalans il·lustres, i la guaita, esbelta torre avui enderrocada.

L'església té una bella façana, tota de pedra, acabada en un semicercle d'una motllura elegant que arrenca d'unes volutes de fullatge.

L'ull de bou, petit i emmarcat, és situat en el punt just: si us l'imagineu quelcom més amunt o quelcom més avall, la profunda sensació estètica que causa la façana queda completament desvirtuada; en canvi, ara, té tota la bellesa d'unes proporcions ben calculades.

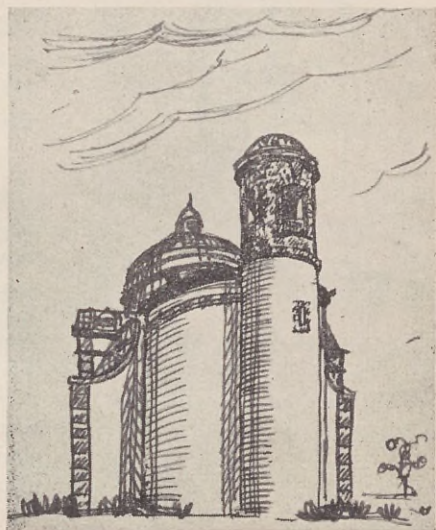
L'exterior de l'absis, nu, estucat de color vermellosa, interromput solament pel campanar, és coronat d'espaiades coronises i flanquejat de contraforts arquejats. La seva estructura es veu coronada per l'ampla cúpula, aixafada la seva successió de coronises per la volta recoberta de teulada policroma.

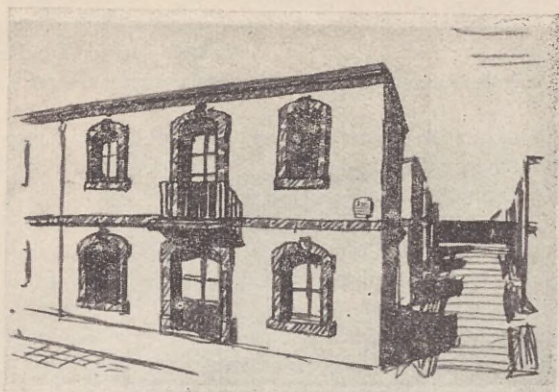
Les finestres, tant al creuer com al campanar, tenen balustres doblades i els arcs rebaixats, inconfusibles, de l'arquitectura borbònica.

La vella guaita, espia de la ciutat i presó, era una construcció majestuosa, tant per les seves dimensions com per la seva noble estructura.

Tenia aquesta torre una estructura molt curiosa: Un cilindre central contenint l'escala i un d'exterior a manera d'escorça contenint marmorres i altres dependències, i interromput en una faixa vertical per a donar llum a les espit-

L'església de la Ciutadella, murs rosats i pedra farrenya, voltada de parterres florits.

Una casa característica de l'urbanització de la Barceloneta

lles de l'escala. Al cim, coronat per una faixa de pedra amb un arquitrav ample i coronisa de gran volada, hi havia un terrat, voltat d'una balustrada amb unes grans gerres als angles. Al centre del terrat, s'hi aixecava un templet semblant a l'acabament del campanar, de planta circular i finestrals amplíssims.

Allí dalt, hissada en una antena, onejava la sinistra bandera «rojogualda» per a recordar al cap i casal de Catalunya la seva esclavitud sota la terra que l'escollí per senyera nacional.

Per això la Ciutat no parà fins que logrà aterrar aquella immensa fortalesa que s'aixecava al seu costat, lluint darrera els blocs pedriços del recinte fortificat com un segon Kremlin, els murs rojos dels seus edificis immensos i de la guaita altiva, coronats per les teulades de colors.

Ara són escasses les seves restes, i els arbres i les flors del parc han cobert les seves runes.

En construir Felip V la Ciutadella, enderrocant la Ribera, deixà sense cases a milers d'obres i mariners, que no cabien a la ciutat i envaiïen amb llurs barraques la punta on ara hi ha la Barceloneta.

Al cap d'uns quants anys, però, començaren a refer-se econòmicament, i anaren a habitar al barri de Santa Maria del Mar, deixant, els mariners, les velles barraques per a magatzems i per a refugi de lladregots.

Fou cap a l'any 1743, que el Marquès de Mira, llavors primera autoritat Civil i Militar de Barcelona, emprengué la tasca del sanejament d'aquell barri de barraques.

Es procedí a l'enderroc de les velles construccions i es feren els plànols d'un nou barri que s'anomenà Barri de la Platja. La seva urbanització és veritablement model·lica,

Hom disposava d'un terreny pla completament, voltat gairebé totalment pel mar, o sia en igualtat de condicions en tota la seva extensió, cosa que justifica l'uniformitat absoluta del plànol. Aquest va ésser fet a base de carrers longitudinals a poca distància entre si, i carrers transversals, tallant en angle recte als primers i amb una separació major.

Amb aquesta disposició cada illa resulta de forma rectangular, de manera que les cases que s'hi arregleren tenen cadascuna façana a dos carrers, excepte les de les cantonades, que tenen tres façanes.

Vista la igualtat de condicions, era també necessària la uniformitat en les construccions, l'alçada de les quals tenia d'estar també en relació amb l'amplada dels carrers. Es va adoptar el tipus de casa amb planta baixa i un pis, amb un balcó al pis superior que correspon al portal de la planta baixa.

Les coronises acusen la línia dels carrers i són picades en pedra, com també els marcs de les finestres, d'arc rebaixat i clau amb una voluta de fullatge estilitzat.

Els carrers, plens de travessies i amb les cases uniformes i simplicíssimes, tindrien, si no es trobessin desfigurats per posteriors adicions, l'aspecte de les urbanitzacions de darrera hora.

La Barceloneta és un precursor molt perfecte, a dos segles de distància, dels moderns llocs de construccions «standard» del centre europeu.

L'Església de la Barceloneta, emplaçada en una plaça que constitueix una excepció en l'uniformitat del barri, és d'un estil molt més influenciat pel barroc indígena i, per tant, més allunyat de l'arquitectura pura i de la senzilla noblesa de les cases del barri mariner de Sant Miquel del Port.

ALEXANDRE CIRICI.

*L'església de Sant Miquel del Port,
d'un estil de saló.*

Una masia catalana

LA MASIA

Oh la bella masia catalana ... Tu ets l'ensenyà de la nostra terra, l'alegria del camp, el joiell de les prades ...

A la matinada, quan el sol apunta sobre les muntanyes, i els ocells comencen a cantar ses melodioses tornades, les portes de la bella masia s'obren.

La melangiosa solitud dels camps queda interrompuda per l'esclat del sol joganer que s'extén per la volta blava.

Dins la masia la mestressa matinera ja s'ha llevat i ara prepara l'esmorzar dels que han de fer feconds els camps i verds els prats.

Quasi tot seguit surt de sa cambra la pubilla. Fa un bes a la seva mare i prompte es disposa a sortir a l'era a regar les seves floretes.

Els homes després d'haver esmorzat surten cap a treballar el camp.

La pubilla un cop ha feinejat per la casa surt a fer puntes amb el coixí estantolat a la paret de l'era.

El sol ja es ben alt en l'horitzó. El coixí roman sol... La pubilla recolzada a la barana de l'era parla amb un fadrinet d'airosa barretina.

Els homes tornen del terròs amb la satisfacció de la feina ben feta.

El dinar és alegre i bulliciós. Tothom en té una per dir i resulta agradable.

Es l'hora de la mig-diada, l'hora de la quietud dels camps, l'hora del bat de sol.

En la masia regna el silenci. Les velles portes s'han ajustat per mor de les mosques i el sol s'ha regat perquè no entri tant la calor.

Quan l'hora del sol ha passat els homes, diligents, s'aixequen i continuen la feina del camp.

Quan a mitja tarda la pubilla els porta el berenar que satisfets mengen veient el blat com apunta!

Som a l'hora gris. L'hora del misteri de l'encantament. Ja ha desaparegut en el firmament la posta de sol, l'incendi de l'horitzó.

Les ombres de la nit comencen a estendre's d'ací d'allà. La nit ha desplegat son negre mantell damunt els camps.

Però la blancor de la masia encara és més bella il·luminada per un raig de lluna. Amb la seva claror, podem veure dins la cuina les puntes de la pubilla inacabades...

CARME AYMERICH

EL BON PARLAR

ací i aquí

El català modern posseeix encara, com el vell català de la bona època els adverbis demostratius de lloc *ací*, *aquí*, *allí* i *allà*. Però, tot i no haver perdut cap d'aquests mots, ha perdut la riquesa que representaven, perquè ha deixat d'aplicar-los com cal.

Per les obres literàries i els documents antics, hom veu que l'adverbi català *ací* designava, primitivament, el lloc on era la persona que parlava i equivalia, per tant, a l'adverbi *aquí* del castellà; l'*aquí* del català, en

canvi, designava el lloc de la persona a qui hom parlava i era, doncs, un equivalent del castellà *ahí*; els mots *allí* i *allà*, corresponien, com ara corresponen, al castellà *allí*.

Modernament, aquests adverbis no ens permeten de designar el lloc amb tanta de precisió, perquè, havent caigut algun d'ells en desús, en alguns indrets de Catalunya, ha augmentat l'extensió del significat del mot que l'ha substituït i, així, s'han confós dos mots de valor distinta fent-los equivalents. Per exemple, a Barcelona ningú no diu *ací* quan vol designar el lloc on es troba ell, sinó *aquí*, igual que per designar el lloc on es troba la persona a qui parla. No cal dir que aquesta confusió, absoluta i consagrada, és de dordre àdhuc en el llenguatge oral i, per tant, molt més encara en el llenguatge escrit i sobretot en el llenguatge epistolar on la reintroducció de tots dos adverbis amb el seu antic valor estalviaria moltes confusions i l'enfarfec de moltes perífrasis.

Es envejable l'elegant i precisa concisió amb què els homes medievals de Catalunya podien parlar per obra i gràcia del bon ús dels adverbis que ara confonem. Preneu, per exemple, aquesta frase, tretada d'un document de la segona meitat del segle XIV: "Nòs vos farem donar los cent vint franchs o *aquí* o *ací*".

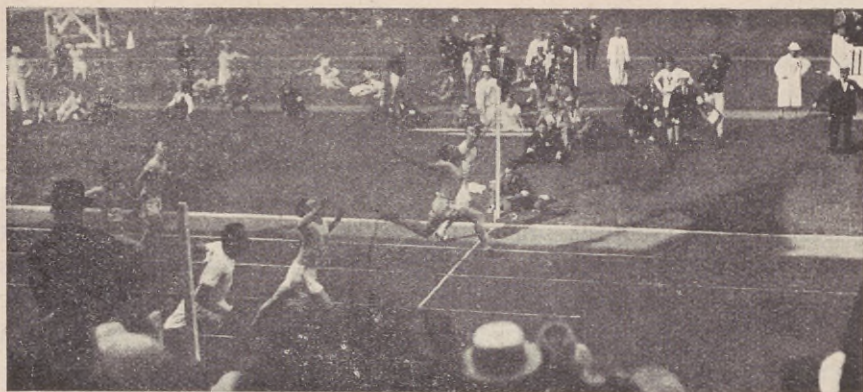
La nostra llengua, que s'avé poc amb les explosions de la pseudo-eloqüència rica de mots inútils i pobra d'idees, s'ha de ressentir més que d'altres no farien de la pèrdua i consegüent confusió de paraules.

En el cas de què parlem i en tots els altres per l'estil, fóra bo que ens esforcéssim a usar amb la seva valor antiga cadascun dels dos mots confosos, però, per sort, encara vivents en el català d'ara.

És llàstima que el nostre idioma es trobi en un peu d'inferioritat respecte d'altres llengües modernes havent posseït originàriament la mateixa riquesa.

MARIA A. PASCUAL.

Advertiment. — En el treball anterior d'aquesta secció on diu "la influència de l'espanyol en l'anteposició indicada..." ha de dir "la influència de l'espanyol on l'anteposició indicada..." (2.ª ratlla del 2.^{on} paràgraf), i on diu "els complements de valor anàleg al de les *preposicions* subordinades..." ha de dir "els complements de valor anàleg al de les *proposicions* subordinades...". (4.ª ratlla del 2.^{on} paràgraf).

Quatre homes en un últim esforç es disputen la victòria a la final de la cursa dels 100 metres als Jocs Olímpics d'Anvers

ATLETISME

Modernament, l'atletisme ha estat l'esport que ha caracteritzat els pobles de cultura. Els pobles que han posat a primer terme el problema de l'ensenyança, han vist en l'atletisme la base fundamental del progrés i l'ample desenrotllament de totes les activitats.

Mai cap poble ha vist que cap esport sigui tan eficaç per la regeneració com ho és l'atletisme. Hi ha hagut com a esplai, com a necessitat, un poble que ha tingut predilecció per un altre esport. Però mai aquest altre esport ha estat popularitzat per enfortir tota una generació. En canvi, l'atletisme és objecte d'una especie de culte en molts països. Trobem, per exemple, Itàlia, un país novíssim en l'atletisme, que ha assolit en aquest esport un desenrotllament formidable, a més d'un gran nombre d'atletes de primera categoria, en un plaç extraordinàriament breu. I tothom deu imaginar com n'és a Itàlia d'imprescindible l'atletisme i quin interès ha de tenir el govern italià perquè es propagui als enormes contingents de joventuts.

Però a més d'Itàlia i d'altres exemples, com Alemanya, que podríem citar, els yankees — país d'una gloriosa tradició atlètica — ofereixen l'exemple més admirable de la concepció de l'atletisme. Les grans universitats dels Estats Units, que curen abans que tot del desenrotllament físic de l'individu, a base de la pràctica de qual-sevol esport actiu, donen una importància capital a l'atletisme, i si alguna vegada el substitueixen per un altre esport, és en busca d'una gran espectacularitat que don-

gui a la victòria un èxit clamorós. Però aleshores el que practica aquest esport és un equip o dos: el reste d'estudiants fa de públic, únicament.

En canvi, l'atletisme, no dintre un marc tan ample de solemnitat, és practicat per tots els estudiants, i de les universitats en surten els millors equips del món i els atletes de més categoria. Aleshores no passa com en un altre esport, sinó que són tots els estudiants que fan esport i adquireixen amb l'atletisme un cos fort que els posa en situació molt favorable per actuar en la vida intel·lectual.

L'atletisme a casa nostra, per bé que de tant en tant havia passat per algun període de benestar, s'havia vist generalment en una anguniosa situació d'abandonament. Fins fa poc hom no s'havia adonat que un poble com el nostre que viu de cara els esports i es preocupa de cultura i de sanejament, necessitava posar-se al corrent de les orientacions modernes i dedicar a l'atletisme una gran atenció. Sortosament el crit d'alarma donat va fer despertar la nostra generació esportiva. Així hem vist reanimar-se l'atletisme i enfocar el camí de l'èxit i hem de dir que és el poble català — el poble disposat a tots els esforços pel desenrotllament de qualsevol activitat — el poble que ha sentit més aquest desig i el que a base de constància i de voluntat, ha obtingut el resultat perseguit.

Hem arribat, doncs, sobre aquesta evolució en un moment significatiu. L'equip català d'atletisme ha obtingut en els últims campionats d'Espanya celebrats a l'Estadi, una amplíssima victòria sobre tots els equips de les altres regions peninsulars. I aquesta victòria és més lloable perquè en la majoria de resultats s'ha registrat un millorament; àdhuc algun d'ells pot comparar-se amb qualsevol marca estrangera per bona que sigui. Però el que més ha de satisfer-nos és que encara que entre els atletes que s'han destacat n'hi hagi algun de l'altra generació, la majoria — catalans o no — han estat joves, inexperts encara en aquestes lluites transcendentalíssimes. En aquesta falta d'habitut, és precisament on radiquen totes les confiances que hi ha dipositades sobre la joventut catalana esportiva. Quan totes aquestes grans disposicions es desenrotllin completament, haurem arribat ràpidament — com ha passat a Itàlia — al moment de poder passejar victoriosos arreu els colors de la nostra bandera esportiva.

Cal, per tant, fixar-se en l'atletisme. Si les nostres escoles i universitats no poden encara disposar d'aquelles comoditats americanes que faciliten en tan gran manera la difusió de l'atletisme, cal que es miri d'orientar i aficionar les joves generacions a l'atletisme de la manera que sigui possible. Aleshores, a més de posseir un equip de gran categoria internacional, podrem amb l'atletisme, emprendre el camí que ens tracen els altres països i preparar una generació que serà pròspera i fructífera.

JORDI ELIAS.

LA POESIA EGIPCIA

L'antic Egipte fou — en la seva època d'esplendor — un poble poeta. No pas però a la manera dels grecs i de tants altres pobles de l'antigor que retien una espècie de culte als poetes.

Els egipcis no deixaren cap nom de poeta gairebé divinitzat com el d'Homer: ni mai les ciutats egípcies es bateren entre elles per disputar-se l'honor d'haver vist néixer un semblant geni.

Almenys els seus jeroglífics no ens en contenen res.

En canvi tot el que la seva magnífica civilització ens ha deixat ens mostra bé prou que tenien un esperit poeta com pocs pobles l'han tingut.

I és natural que fossin poetes. No podien deixar d'ésser-ho. Què voleu més inspirador que aquelles nits de lluna de l'Egipte. — una lluna neta en un cel que de tan clar sembla buit — ? O aquell sol esclatant, foguejant sobre la sorra del desert? O les flors de lotus nedant sobre el Nil? I la lluna i el sol i totes aquestes coses foren divinitats dels egipcis; i l'aigua del Nil era per ells sagrada i les flors de lotus eren flors dels déus. Per això fóren el principal ornament de llurs temples.

La religió egípcia era doncs tota poesia. Era molt diferent de la d'altres pobles primitius que sols adoraven la basarda i la terror.

Tot el que coneixem de la vida dels egipcis ho trobem resumit en la seva arquitectura gegant. De poemes escrits en la pedra o en "papyrus", se n'han trobat poquíssims — molts bells, però molt pocs. De grans poemes dreçats, construïts amb la pedra, tot Egipte n'és ple. Soles al mig del desert trobem les esfinxs impàvides, mirant eternament aquella lluna, aquell sol i aquella sorra roent que els egipcis adoraven. Si ells no haguessin sentit la poesia de tot allò, haurien començat per no adorar-ho com una deïtat: i no haurien condemnat les seves esfinxs a mirar-s'ho sempre. Les esfinxs significaven unes divinitats secundàries:

tots els pobles, del començament del món ençà, han situat les seves divinitats en un indret paradisiac, desconegut per ells, però sempre un indret de felicitat. Si les esfinxs eren pels egipcis unes divinitats que ells podien posar on els semblava bé, per guardar llurs tombes, llurs temples o llurs tresors, és evident que les feien mirar fit a fit el sol i les estrelles perquè pressentien que eren aquestes les úniques coses que els podien donar una felicitat semblant a la d'aquell paradís on vivien les altres divinitats de més categoria.

Els egipcis esculpiren en les esfinxs tota llur poesia contemplativa.

I quin altre poema de pedra voleu més deliciós que aquelles estàtues de Memnón solitàries en la plana immensa, que cantaven en despuntar l'aurora? Una enginyosa disposició d'uns tubs dins el bloc de pedra, permetia que el vent de la matinada les fes sonar melangiosament com un orgue en mig del desert.

Totes aquestes coses són tan poètiques que ho serien massa i tot en els nostres dies. Ara estem corcats de civilització i d'aquesta poesia més vella que el món, sembla que ja no en fem cas: trobem que es una cosa vulgar, quan els que som vulgars som nosaltres. Però quan Egipte feia aquests grans poemes era ja un poble civilitzat — molt civilitzat, — però no estava corromput encara. Servava un esperit verge, de poble primitiu.

Per això totes les poesies egípcies que s'han trobat escrites, tenen aquella mateixa frescor de la Bíblia, el més primitiu dels poemes. Alguns cants al sol, egipcis, tenen una semblança extraordinària amb els himnes.

Són només com una emoció, una lloança, una mena d'embadaliment... El poeta no hi posava pas imatges de la seva collita. Deia només amb entusiasme, allò que ell sentia en veure el sol majestuós com s'aixecava:

“Sigueu lloat, Senyor, amb totes les criatures,
sobretot amb mon germà, el Sol,
que produeix el jorn i ens il·lumina amb sa llum;
Es bell i fulgura l'esclat,
de tu, Senyor, porta l'emblema.
Tu apars esplèndid a l'horitzó del cel,
Sol vivent que vivies al començament.
Tu et llesves a l'horitzó oriental i omplis la terra de ta bellesa
Tu ets bell i gran i brillant i lluny damunt la terra.
Els teus raigs abracen tots els països que tu has creat”.

(Atribuït a Amenophis IV)

Aquest poema antiquíssim no és adreçat al sol com a divinitat sinó com un símbol del Déu veritable. I no trobeu que té una sorprenent semblança amb el cant al "Germà Sol" de Sant Francesc d'Assís? Aquell Sant que fou tan sant perquè tingué tota la seva vida un esperit primitiu com el tenen els infants.

Aquest altre poema també dedicat al sol és un dels que més recorden la Bíblia. I com els cants bíblics es una de les més belles coses que s'han escrit:

"Tu et desvetlles en bellesa, Esparver del matí,
magnífic, que obres els ulls,
sublim, del qual ningú coneix la ruta. ...
com la teva essència és secreta.
Gran imatge, primer a l'horitzó,
molt alt, inaccessible;
gran rosetó que es desclou a l'oceà ...
Portador de la llum, destructor de la fosca".

(Ostracón, el Caire)

No tota la poesia egípcia, però, s'encloïa amb el sol. Trobem altres poemes que canten les estones dolces o amargues de la vida. Les hores d'amor o de desesperació han inspirat a totes les generacions la millor poesia. Però dels egipcis és aquesta la que menys es coneix. No obstant, si tota fou com aquest poema que segueix, degué ésser sublim. Fou escrita per un que anava a suïcidar-se, desesperat de la vida, i sobretot, dels homes. I mirava la mort davant seu amb una paorosa joia:

"A qui parlar avui?
Els cors són insolents.
Cadascú pren el bé del pròxim.

A qui parlar avui?
L'home dolç sucumbeix,
l'home pervers triomfa.

A qui parlar avui?
No hi ha justos.
La terra es plena de malfactors.

La mort és avui davant meu
com la curació davant un malalt,
com la primera sortida després d'una malaltia.

La mort és avui davant meu
com el perfum de la mirra,
com llavors que hom jeu sota la vela en un jorn de gran vent.

La mort és avui davant meu
com el perfum del lotus,
com llavors que un s'aguanta al marge de l'embriaguesa".

Aquesta poesia, d'un caient més oriental, és completament anònima. Degué ésser escrita per un esclau sense esperança en la vida, forçat als durs treballs d'aixecar una piràmide desmesurada, o un temple monstruosament gros? Segurament que no. Llavors, això d'escriure era privilegi dels més alts senyors. Però és infinitament més bonic atribuir-la a un autor així que no pas a un gran faraó, fastiguejat de plaers i de luxe i avorrit de la vida.

MARIA CIRICI

ELS ESTIUEJANTS

trad. del rus J. F.

Pel moll de l'estació d'un poble d'estiueig, es passejaven una parella de casats de nou. Ell tenia agafada la seva muller per la cintura i ella es repenjava damunt del seu espòs. Que n'eren de feliços!

Entre núvol i núvol la lluna els mirava i els feia llangotes. De segur que els envejava i es sentia fastiguejada de la seva inútil i avorrida solteria.

L'aire immòvil i espès era tot carregat del perfum dels lilàs i dels cirerers. Allà baix pel cantó de la via ferrada, es sentia el cant dels ocells.

— Que és bonic, Saixa! Que és bonic! — deia l'esposa—. Veritat que tot això sembla un somni? Fixa't aquest bosquet que és lluminós, que tendre, que dolç! Que en són d'encisadors aquests pals de telègraf tan sòlids i tan silenciosos! Oi Saixa, que decoren el paisatge i que sembla que ens parlin de l'existència de l'home de la civilització? I que no t'agrada quan el vent dolçament porta fins a les teves orelles el soroll d'un tren a tota marxa?

— Si, però quines mans tan calentes tens! Què et passa que estàs tan agitada, Vària? Què has preparat per sopar?

— Puré i pollastre... de pollastre n'hi haurà prou per tots dos. I de ciutat han portat una llauna de sardines i pernil.

La lluna, com si en aquell moment una mala olor la molestés, s'amagà darrera un núvol. La felicitat dels homes li feia recordar la seva solteria i la seva cambra buida rera els boscos i les valls.

— El tren arriba — digué Vària —. Quina il·lusió!

Al lluny es veien els tres ulls de foc. El cap d'estació sortí mig adormit. D'ací d'allà es veien senyals de llum.

— Esperem el tren i després anirem cap a casa — digué Saixa tot fent un badall. — Quina felicitat estar sol amb tu, Vària. Tot és tan bonic que ni sembla veritat.

El monstre tenebrós, sense fer soroll, s'arrossegà fins a l'estació i va aturar-se. Per les finestres dels vagons mal il·luminats, s'entrellucaven cares adormides, capells, espatlles.

— Mira, mira — se sentí d'una veu que venia d'un vagó —. Vària i el seu marit ens han vingut a rebre. Mira-t'els! Varieta! Variona! Ei!

Del vagó en sortiren dues noietes que es llançaren al coll de Vària.

Darrera d'elles venia una senyora grassona d'una mitja edat; un senyor alt i sec, amb patilles blanques; després dos noiets carregats de maletes; darrera els nois la mainadera i darrera la mainadera l'àvia.

— Ja ens teniu aquí, ja ens teniu aquí, fills meus! — digué el senyor de les patilles, estrenyent la mà de Saixa —. Deveu haver perdut la paciència esperant-nos. No esteu pas enfadats perquè no hem vingut avans? Katia, Nina, Fífa, criatures, que feu? Abraceu el cosí Saixa! Venim tots amb la canalla i passarem tres o quatre dies amb vosaltres. Suposo que no us molestarem. No facis compliments, eh? fés el favor!

Veient l'oncle amb la família, els esposos varen quedar esverats. Mentre l'oncle parlava i els abraçava, a l'imaginació de Saixa va aparèixer el trist quadro: ell i la seva dona havien de cedir les tres habitacions als hostes, coixins, mantes, pernil, perdius i puré. Tot es fondria en un segon. Els cosinets arrencarien les flors, abocarien la fruita, cridarien. La tieta tot el dia parlaria de les seves malalties, de la solitària i els dolors a l'estómac, i explicaria que de soltera era baronesa de Finkik. I Saixa, mirant amb dol la seva esposa, li mormolà a cau d'orella:

— Han vingut per tú! Així el dimoni se'ls emportés!

— No, que han vingut per tu — digué ella, pàlida de ràbia —. No són pas parents meus, sinó teus.

I girant-se cap als hostes, els digué amb somriure gentil:

— Benvinguts sieu!

De darrera un núvol altre cop va sortir la lluna i semblava que somreia satisfeta de no tenir parents. Saixa tombà el cap perquè els hostes no veiessin que estava furiós i desesperat, i digué donant a la veu una expressió alegre i benèvola:

— Benvinguts, benvinguts sieu estimats oncles!

Les runes del temple de Sunium, voltades pel mar, ofereixen l'ombra a uns quants expedicionaris.

NOTES D'UN VIATGE A GRÈCIA

acabament

La Federació d'Atletisme ens convidà a fer una excursió, junt amb els atletes egipcis (que van actuar amb els nostres i els grecs) a Eleusis, que és una ciutat de la qual solament en queden els fonaments. El camí d'anar-hi fa pensar amb la nostra terra; de color i llum s'assembla molt al Montseny, per bé que a l'altre costat de la carretera hi ha la mar tocant. Passem per Dafnis. Baixem de l'auto i plou. D'una correguda ens fem a un portal en espera que ens duguin les claus per anar a veure un convent bizantí. L'estructura d'aquest temple és semblant a la de totes les esglésies d'aquest país: una cúpula central i unes naus petites als costats. El que ens cridà més l'atenció, com a original, va ésser l'exterior, ja que a les parets de la façana hi ha reformes de totes les èpoques, entre altres, dues columnes de marbre, reste d'un temple antic, que fan semblar com si l'art clàssic volgués impedir l'enderrocament total de l'art decadent.

Però a part d'aquesta originalitat exterior, el que ens va interessar més van ésser les meravelles que enclouen les parets de l'interior. Totes

les parets i cúpules estan decorades amb mosaics, però quins mosaics! Fets amb una ferme a i estilitzats d'una manera tan sorprenent — sobre tot els mitjos tons — fan pensar amb el romànic de la nostra terra. Hi ha un company que diu que és allí on es va inspirar el Greco, doncs en aquelles figures es veu, encara que d'una manera més primitiva, l'allargament clàssic de les figures del Greco. Aquesta idea que jo trobo admissible, destrueix aquell criteri, als meus ulls equivocat, de tots aquells que creuen que l'allargament de les figures del Greco és degut a un defecte de visió.

Seguim l'excursió. Voregem la badia de Salanina on s'hi va donar la batalla del mateix nom i on ara, els companys que excel·liren en l'estudi del batxillerat llueixen tota la història empollada i ens la expliquen amb tots els detalls.

Eleusis. Es bonic, però com ja he dit abans, no en queda quasi res. El més interessant, després del Museu, és la planta d'un temple, de la qual solament en queda l'enrajolat de marbre i el començament de les columnes. Hi ha un teatre excavat a la mateixa roca, però es diferencia dels altres en què és rectangular i té una gran profusió d'angles com si fós de construcció moderna. Al Muesu hi ha, que cridi l'atenció, un bust d'una cariàtide amb el capitell sobre el cap, d'un tamany quatre o cinc cops el natural, a sota de la qual ens vàrem fotografiar uns quants.

Al costat del temple, hi ha un forat amb unes escales per baixar-hi, el qual segons conta la llegenda per boca d'un senyor que ens acompanya, és l'entrada de l'Infern. Ens hi ficàrem. Després de baixar uns graons trovàrem una mica de corredor i més avall una volta de pedra desde la qual es veia, a poca fondària, aigua, i res més. Aquella aigua devia ésser allí per demostrar que l'Infern ja està apagat. Per aquell forat va marxar Piutó quan va reptar Proserpina, enduent-se-la a l'Intern; aleshores passaren un feix d'embolics dels que no recordo res, ja que mai ha sigut el meu fort ni la memòria ni la Mitologia. Una altra cosa curiosa hi ha per aquelles voltes: una torre rodona de les que a la nostra terra en diem «dels moros». Allà, però, en diuen la torre dels catalans, nom que apliquen a totes les construccions semblants, encara que no totes siguin, realment, d'origen o caràcter català.

Hom explicava: «Els catalans s'apoderaren d'això, construïren aquesta torre i destruïren completament Eleusis com ja havien fet amb altres

poblacions»; i dirigint-se a nosaltres ens digué: «Suposo que els catalans que ara han vingut no tenen aquestes aficions».

Al tornar, en una taverna del camí ens convidaren a beure vi del país amb resina de pí, que (segons ells) és una beguda deliciosa. Nosaltres no la trovarem tan bona com deien, i gairebé tots la varen tirar dissimuladament a terra, però jo que estava al costat d'un federatiu grec, la vaig trovar, com és natural, excel·lent.

Com que el vaixell que ens havia de dur a Marsella portava dos dies d'endarreriment, els aprofitarem per anar a fer una excursió al cap Sunium, distant 70 ó 80 kms. d'Atenas.

Erem quatre; vàrem llogar un auto i cap a Sunium. El camí és molt pintoresc. De primer es travessen una colla de pobles de l'interior, amb els seus camps i conreus. Dues coses criden l'atenció: les Esglésies, que en lloc del clàssic campanar de la nostra terra, tenen una gran quantitat de cúoules estil bizantí; i el cultiu de les muntanyes que així com a casa nostra són cultivades a graons, allí ho són en llenques de terra de dalt a baix, relativament primes que vistes de lluny fan l'efecte d'unes llargues mantes esteses per la muntanya. Seguint recurrent es surt a la costa que ja no es deixa fins a Sunium. Es una costa que s'assembla a la nostra; es un entremig entre costa brava i Mallorca; de tant en tant es troben xalets, tots d'arquitectura moderna i de bon gust, tant per la situació com per l'edifici i el jardí.

Sunium està situat al final de la petita península al començament de la qual hi ha Atenas; el cap és una muntanya, a la part més alta de la qual hi ha les runes d'un temple que era un dels més visitats en els temps heròics.

El xòfer ens conta alguna anècdota i evoca fets històrics en un francès xampurrejat molt difícil d'entendre, i ens ensenya gravada en el marbre d'una columna, la firma del gran poeta anglès *Lord Byron* que era un enamorat de la costa grega.

Al tornar anem a donar una volta pels pobles dels voltants de la capital. Crida l'atenció un barri de xalets moderns que, com els de la costa, són bonics, en contrast amb les cases de pisos de la ciutat d'arquitectura moderna, que, entre mig de les relíquies antigues, no poden pas reeixir. Tornem altra cop a Atenas on ens havíem de trobar amb unes noies conegudes per anar a donar una volta pel carrer de l'Estadi, espe-

L'interior del Parthenon, gris, impressionant és retalla sobre un cel ben clar.

cie de carrer de Pelai d'aquí.

A l'Estadi vaig fer coneixença amb un soldat del poble, molt aixerit. No sabia altre idioma que el grec i ens enteníem, més o menys, per signes — solament sabia dir en espanyol «señorita» i «guapa». Em preguntà si portava navalla, i si era cert que a Espanya quan la nòvia ens feia el salt, la matàvem. Tot això explicat per ell era esplèndid. Per la massa popular d'allí, Espanya sempre serà l'Espanya pintoresca de les *majas y toreros*.

Tot d'una, al dia 21 ens digueren que l'endemà a les nou del matí, vindria un autocar per portar-nos al Pireu i embarcar-nos. L'avis ens deixà perplexos: els dies que havíem estat allí havien passat volant!

Embarquem en el vapor francès «Caramani». Ens acomiadem cantant a chòr, dels que han vingut a dir-nos adéu. Ens separem de terra. Donem la volta... I sortim del Port. Adéu Grècia!

Tornem a passar el canal de Corinti, però en direcció contrària a l'anada i anem navegant per entremig de Grècia. Tenim la sort que portem l'horari d'anada dotze hores avançat, es a dir què tot allò que d'anada no vàrem veure per passar-ho de nit ara podem contemplar-ho a plè dia.

Travessem el Jònic que està llís completament i ens deixa passar ben tranquils; ja ens va marejar prou a l'anada. Al vaixell hi havia dues noies i uns senyors que enraonaven en llenguatge ben estrany; ens hi fixàrem i resulta que enraonaven espanyol, però quin espanyol! Espanyol clàssic, amb unes paraules i construccions completament diferents de les que s'usen en el nostre temps. Ens férem amics, i ens digueren que a

Turquia s'usa molt l'espanyol, sobretot a Stambul d'on eren ells. Una noia em digué que llegia un llibre en espanyol; me l'ensenyà, però no el vaig entendre de res, perquè era escrit amb signes àrabs i contra direcció. Tenia la portada al lloc on els nostres llibres hi ha el Fi; i ella el llegia en veu alta i era ben espanyol! Feia un efecte tan estrany que aquelles ratlles volguessin dir alguna cosa, en aquest idioma tan conegut per nosaltres, que semblava que ens enredessin. Aquella noia posà un autògraf en un àlbum d'un company, i el posà escrivint contra-direcció i amb aquella escriptura de pals semblants a signes taquigràfics.

Entrem al golf de Nàpols. A un costat unes illes rocoses tallades a plom; a l'altre Itàlia, i aixecant-se per sobre de tot, el Vesubi treient foc i fum. Nàpols vist des del mar ofereix un aspecte magnífic.

L'aigua de dins el golf agafa un color blau pur; tot el paisatge té uns colors finíssims. Aleshores em convenço de la fidelitat de totes aquelles pintures de Nàpols que abans de tan belles que se'm presentaven, les rebia amb escepticisme.

En acostar-nos al moll comencen a arribar policies de totes classes, que volten el vaixell, i pugen cap a dalt a revisar passaports, per si volem baixar. Després de fer-nos esperar més d'una hora, ens entreguen els passaports per anar a terra. Fem cua per arregar un lloc en alguna barca. Donem una volta pel port per anar al desembarcador i baixem. Trepitgem terra italiana —jo per primer cop— després de dos dies d'anar per mar. Anem a canviar lires i agafem un taxi per donar una volta. Però a la poca estona el meu germà que venia amb nosaltres es troba malament, cosa que ens obliga a tornar al vaixell, deixant per una altra ocasió el veure Nàpols. Aquest incident que ens angunieja, sobretot perquè el meu germà ha de sofrir durant la nit de dolors a l'estómac, es veu que mereix una mica de consideració prop dels remers que ens porten al vaixell i ens estalvia de pagar unes quantes lires de més que són exigides amenaçadorament als altres companys quan després revenen de la ciutat.

Sortim a les 11 de la nit cap a Marsella on arribem l'endemà passat. Ens despedim dels del vaixell, als quals quasi segur no veurem més, i amb un taxi anem a l'estació. Però no s'havien acabat encara les aventures. La Casa Cook era tancada per ésser diumenge, i no teníem els bitllets per anar a casa. Després de córrer d'ací d'allà i de discutir amb els agents de la Casa Cook i els de l'estació, el que dirigia l'expedició diu: «ens quedem aquí fins a demà...»

Començaren les queixes, aleshores: tothom havia d'ésser dilluns a casa. Fins que dos companys, generosos i providencials, pagaren bitllet de tercera a tots. Però encara un altre entrebanc va apareixer: Com anirem al restaurant a sopar? Ningú tenia diners. Finalment es va trobar un que tenia uns quants francs, i tot seguit anàrem a un bar a proveir-nos per un sopar improvisat; els compràrem tots els panets que tenien, formatge, pernil, plàtans, cervesa i ví. Un cop al vagó, fem parts i fem anar desfilant els companys pel departament on estàvem nosaltres; cadascú que menjava era marcat en una llista, i així tothom podia menjar de cada cosa. Amb la beguda férem igual, i mentre anàvem apuntant a la llista la gent que bevia, els dos únics gots que teníem — un pel ví i un altre per la cervesa — anaven passant pels llavis de tots els expedicionaris.

Després de passar una nit intranquila, simulant una dormida, arribem a la frontera. Com que no hi ha l'hora cambiada, ens estem una llarga hora i tres quarts a Port Bou, temps que aprofitem per esmorzar i per saber noves de Barcelona, que ens conten uns amics que també van cap a casa amb el mateix tren.

Anem veient la nostra terra: Figueres, Girona, Llinàs, el Tibidabo!... Barcelona!! Una encaixada a cada un dels companys de tants dies i cadascú cap a la casa enyorada, mirant per les finestrelles del taxi, la profusió de banderes republicanes que onegen, vencedores, per tots els balcons.

R. SERRAHIMA.

REFRANYS

Amb al·legre companyia se sofreix la trista vida.

Amb amor és obeït qui ajuda el pobre i consola l'afligit.

Amb bona collita ni mai que plogui.

Amb bona gana és inútil la salsa.

Amb bona mar tothom és mariner.

Amb cinc minuts de treball el calçat per brut que sigui pot quedar com un mirall.

Amb consciència tranquil·la treballa i fes via.

Amb diners i més diners es llueixen els cuiners.

Amb el bò seràs bò amb el mal seràs pitjor.

A arbre caigut tothom hi fa llenya.

Amb fam o no fam a les dotze dinam.

Amb la butxaca plena qui vol tot ho remena.

Amb la dona i el barber ten compte d'estar-hi bé.

Amb la dona i el diner cuidadós hi has de ser.

Amb l'amargor de la malaltia hom coneix la dolçor de la sanitat.

Amb les dones de cap verd qui més hi fa més hi perd.

Amb les glòries s'obliden les memòries.

Amb les mans a la butxaca visca el rei de la fragata.

Amb les senalles plenes no hi haurien gaires penes.

Amb ingeni es consegueix el que a la força es resisteix.

Tria de SEBASTIÀ J. CARNER.

LLUIS REIG BERNET

CONSTRUCTOR DE MO-
BLES I DECORADOR

TALLERS: ENRIC GRANADOS, 21
TELEFON 11.663 - BARCELONA

joies argenteria perles

r. s u n y e r
corts catalanes, 660
b a r c e l o n a

brillants esmalts

FAIANÇA CATALA

CORTS, 615 - TELÈFON 12674

Grans novetats en vaixelles i cristalle-
ries. — Gran assortit en serveis de te.

CICLES MOTOS ESPORTS

RECAMBIS I
REPARACIONS

A. SANROMÀ

BALMES, 62
TELÈFON 12303

BARCELONA

ACCESORIS I RECAMBIS
PER AUTOMOVIL

DOMINGO M. DAGNINO

PROVENÇA, 229
BARCELONA

VENTA UNICAMENT AL MAJOR

MAGATZEM DE MERCERIA, PELLETERIA
I NOVETATS

Fill de J. BOFILL

Casa fundada l'any 1875

Via Laietana, 28

Telèfon 25017

Agència JAVIS

JURÍDICA - ADMINISTRATIVA

COBRAMENT DE CRÈDITS

Consultes jurídiques, Tramitació de tota classe d'affers en centres oficials, Administració de finques, Certificats, etc. etc.

DIRECTOR

MARC-AURELI VILA COMAPOSADA

Agent de negocis

Assessor Jurídic

J. M.ª SABATA ANFRUNS

Advocat

VIA LAIETANA, 13, 2.º 2.^a

:: TELÈFON 16598

ESTEVE RIERA

Confiter i Pastisser

Pa de Luxe

RAMBLA D CANALETES, 9 i 11
CARRER D MALLORCA, 507 i 509
PORTAL DEL ANGEL, 18